سرمقاله

ایران در گفت‌وگوی منطقه‌ای

ادامه از صفحه ۱

... شاهد عینی این موضوع، بیانیه‌های منتشره از سوی شورای همکاری است که اتحاد رسمی را بازتاب می‌دهد، اما روی زمین اختلاف رویکرد همچنان برجسته‌است.

ب) موازنه‌سازی فعال: مولفه دوم تلاش برای موازنه‌سازی فعال است. دولت‌های شورای همکاری تلاش می‌کنند بین آمریکا به‌عنوان شریک امنیتی سنتی، چین و روسیه به‌عنوان بازیگران اقتصادی-نظامی رو به رشد و اروپا تعادل سیاسی و امنیتی برقرار کنند. به این معنی که از گسترش شتابان روابط اقتصادی با چین بهره‌برداری حداکثری را به عمل می‌آورند، در عین حال تعهدات امنیتی باواشنگتن را حفظ می‌کنند. در واقع سند شورا این ضرورت را به‌صورت رسمی وارد گزاره‌های خود کرده و اجلاس‌های اخیر از جمله نشست با آسیای مرکزی، اتحادیه اروپا، آسه‌آن، کارائیب و... این جهت‌گیری را تایید می‌کنند.

ج) تمرکز بر تاب‌آوری داخلی: تصمیم‌گیرندگان شورای همکاری خلیج فارس دو رویکرد را در قبال قشارهای محیطی و بین‌المللی اتخاذ کرده‌اند. رویکرد اول: سرمایه‌گذاری سنگین در «تنوع‌بخشی اقتصادی» و «نوسازی زیرساخت‌ها» (دیجیتال، گردشگری، خدمات مالی) و دوم تضمین امنیت عرضه انرژی و مسیرهای تجاری. به عبارت دیگر سند بر امنیت بازارهای انرژی و مسیرهای دریایی به‌عنوان یک اولویت اساسی تاکید می‌کند.

د) گسترش شراکت‌های منطقه‌ای: اما شاید نقطه تحول این سند به‌ویژه در ارتباط با ایران را بتوان گسترش شراکت‌های منطقه‌ای با همسایگان و سازمان‌های منطقه‌ای و همکاری با بازیگران فرامنطقه‌ای دانست. این بخشی از تلاش شورا برای تغییر از «انفعال دفاعی» به «بازیگری فعال در سیاستگذاری منطقه‌ای» است. البته این مولفه بیشتر یک هدف راهبردی است و تحقق آن نیاز به اعتمادسازی و حل اختلافات داخلی منطقه‌ای دارد.

چالش‌ها و محدودیت‌ها

به‌رغم پیشرفت رویکرد کلان در قالب این سند، اما چالش‌ها و محدودیت‌ها هنوز پیش راه شورای همکاری و همسایگان است. اعتماد بین اعضا همچنان شکننده است. اختلافات سیاسی-اقتصادی، اتئلاف‌سازی‌های دوجانبه، وابستگی به بازیگران فرامنطقه‌ای و تفاوت اولویت‌ها مانع از اتحاد عملی کامل است. نکته مهم و مغفول دیگر این واقعیت است که سند بیشتر چارچوب و اهداف را مشخص می‌کند تا مکانیسم‌های اجرایی؛ از جمله سندهای مشترک و بودجه‌های مشترک. از این زاویه است که مدیریت تنش‌ها به یک اولویت اساسی به‌ویژه در شرایط کنونی که منطقه با عدم قطعیت‌ها مواجه است، تبدیل می‌شود.

مدیریت روابط با ایران

در این قرمول‌بندی شورا برای مواجهه با محیط پیرامونی به‌ویژه تعامل با همسایگان، چگونگی مدیریت روابط با ایران یک مقوله اساسی به شمار می‌رود. برخلاف چند دهه و حتی چند سال گذشته نحوه ادراک از ایران تغییرات اساسی پیدا کرده و بر این مبنا عربستان و امارات با توجه به تجربه بیش از دو دهه تنش، امروز همکاری با ایران را بخشی از شراکت‌های منطقه‌ای و متنوع‌سازی سبد سیاسی و اقتصادی خود می‌دانند. بنابراین پیش‌بینی‌پذیری، توانمندسازی ابعاد دریایی و امنیت مسیرهای انرژی، پیوند امنیت با تحولات اقتصادی و اقلیمی، موقتیت در تنوع‌سازی اقتصادی و سازگاری با اقلیم، پایه تاب‌آوری امنیتی است که در این قرمول‌بندی نقش ایران برخلاف سال‌های گذشته دیده شده است. ایجاد مکانیسم‌های اجرایی مشترک، از جمله صندوق‌های مشترک برای پروژه‌های اقتصادی، تبادل اطلاعات دفاعی محدود، رزمایش‌های مشترک با اهداف شفاف، همکاری بر سر تهدیدهای نوین به‌ویژه در بعد اقلیم می‌تواند به‌عنوان گام‌های عملی اعتمادساز مدنظر ایران و شورای همکاری خلیج فارس قرار گیرد.

با این حال نباید از نظر دور داشت که تحول در سند چشم‌انداز امنیت منطقه‌ای شورا تنها ۵۰درصد مسیر است و ۵۰درصد دیگر به رویکرد ایران باز می‌گردد. اگرچه تهران در طول سال‌های گذشته طرح‌ها و ابتکاراتی را برای امنیت منطقه‌ای به شورا پیشنهاد داده، اما پیشرفت عملی نیازمند گام‌های ملموس‌تر از جمله توجه به حساسیت‌های برخی از بازیگران شوراست.

ایران باید تصمیم بگیرد رویکرد خود را با رویکرد کلان‌تر در منطقه پیوند بزند و صرفاً از مجرای برخی روابط دوجانبه خوب و دیرینه با عراق، عمان و قطر به تامین نیازها بسنده نکند. همراه شدن با یک رویکرد جامع‌تر که در آن ایران در کنار امارات، عربستان، مصر، ترکیه و پاکستان بازیگری کند و بخشی از یک سیاست منطقه‌ای با ابتکارات روشن و مورد توافق جهانی باشد، بیش از هر زمانی در فضای کنونی منطقه‌ای و بین‌المللی احساس می‌شود. به هر ترتیب سند چشم‌انداز امنیت منطقه‌ای شورای همکاری گامی مهم در ارائه یک زبان و چارچوب مشترک برای چالش‌های پیچیده منطقه‌ای است که می‌طلبد ایران و بازیگران این مجموعه بر اساس تجربیات تلخ دیروز و چالش‌های امروز برای یک آینده با عدم قطعیت‌های بالا به همکاری و هم‌افزایی بپردازند.

دکتر کامران کرمی
پژوهشگر مسائل خلیج‌فارس
Alborz.payam@gmail.com

رهبر انقلاب در دیدار هزاران نفر از دانش آموزان و دانشجویان:

اختلاف جمهوری اسلامی و آمریکا ذاتی است

رهبر انقلاب اظهارات افرادی که سردادن شعار «مرگ بر آمریکا» را علت خصومت آمریکا با ملت ایران می‌دانند، وارونه‌نویسی تاریخ خواندند و افزودند: این شعار مسئله‌ای نیست که آمریکا بخاطر آن اینگونه با ملت ما معارضه کند. مسئله آمریکا با جمهوری اسلامی، ناسازگاری ذاتی و تقابل متافع است.

به گزارش پیام آشنا، در آستانه روز سیزده آبان، «روز دانش آموز و روز ملی مبارزه با استکبار جهانی» حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی دیروز در دیدار هزاران تن از دانش‌آموزان و دانشجویان و جمعی از خانواده‌های شهدای جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، سالروز تسخیر سفارت آمریکا به عنوان مرکز توطئه و نقشه‌پردازی بر ضد انقلاب اسلامی، در سیزدهم آبان سال ۱۳۵۸ را روز «افتخار و پیروزی» و روز «روشن شدن هویت حقیقی دولت استکباری آمریکا» خواندند و با تأکید بر ضرورت ثبت این روز در حافظه ملی، با تبیین سابقه دشمنی آمریکا با ملت ایران که از کودتای ۲۸ مرداد آغاز شد و همچنان ادامه دارد، تأکید کردند: اختلاف جمهوری اسلامی و آمریکا، اختلافی ذاتی و تقابل متافع دو جریان آمریکا و جمهوری اسلامی است و تنها در صورتی که آمریکا پشتیبانی خود را از رژیم ملعون صهیونیستی به‌طور کامل قطع و پایگاه های نظامی خود را از منطقه جمع‌آوری کند و در امور آن نیز دخالت نکند، درخواست آمریکایی ها برای همکاری با ایران نه در آینده نزدیک بلکه برای بعدها، قابل بررسی خواهد بود.

رهبر انقلاب همچنین تأکید کردند: علاج‌پذیری از مشکلات و مصوبّت بخشی به کشور فقط از راه قوی شدن و قوت مدیریتی، علمی، نظامی و انگیزه امکان‌پذیر است و دولت در بخش‌های مربوط به خود باید کارها را با قوت انجام دهد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این دیدار، با تبیین سابقه دشمنی آمریکا با ملت ایران و همچنین ابعاد قضیه تاریخ‌ساز تسخیر لانه جاسوسی در ۱۳ آبان ۱۳۵۸ گفتند: تسخیر سفارت آمریکا به دست جوانان از دو زاویه «تاریخی» و «هویتی» قابل بررسی است.

ایشان از زاویه تاریخی، ۱۳ آبان ۵۸ و اقدام شجاعانه دانشجویان در تسخیر سفارت آمریکا را روز افتخار و پیروزی ملت ایران دانستند و خاطرنشان کردند: در تاریخ ایران، هم روزهای پیروزی و هم روزهای ضعف و اضمحلال وجود دارد که هر دو باید در حافظه ملی محفوظ بماند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای از ماجرای لغو قرارداد استعماری تنباکو به وسیله میرزای شیرازی و یا ابطال قرارداد وثوق‌الدوله و فائق آمدن بر انگلیس با تلاش مرحوم مدرس و یاران ایشان به‌عنوان مصادیقی از روزهای اوج و حوادث شیرین معاصر یاد کردند و با توصیه مؤکد به دانشجویان و دانش‌آموزان و اهل کتاب برای مطالعه و بحث در خصوص این حوادث، گفتند: در کنار ضبط و نگه‌داشت وقایع شیرین، باید مراقب باشیم وقایع تلخی همچون کودتای سال ۱۲۹۹ انگلیسی‌ها به وسیله رضاخان و سپس رسیدن او به پادشاهی و شکل‌گیری آن فجایع، سختی‌ها، استبداد و دیکتاتوری بی‌نظیر و تسلط خارجی بر کشور نیز فراموش نشود.

ایشان ثبت ۱۳ آبان ۵۸ و تسخیر سفارت آمریکا در تاریخ و حافظه ملی و اطلاع‌یابی مردم از آن را ضروری برشمردند و در بیان جنبه هویتی این حادثه بزرگ گفتند: تسخیر سفارت، هویت حقیقی دولت ایالات متحده آمریکا و همچنین هویت واقعی و ذات انقلاب اسلامی را روشن کرد.

رهبر انقلاب با اشاره به ریشه قرآنی کلمه «استکبار» آن را به معنی خودبرتربینی خواندند و گفتند: گاهی فرد یا دولتی خود را برتر می‌داند اما به متافع دیگران دست‌اندازی نمی‌کند که در این صورت باعث برانگیختن دشمنی نمی‌شود اما گاهی همچون دولت انگلیس در دوره‌ای و امروز آمریکا، به خود حق می‌دهد با دست‌درازی به متافع حیاتی ملتها برای آنها تعیین تکلیف کند یا در کشوری که دولت قوی و مردم هوشیاری ندارد برای خود پایگاههای نظامی ایجاد کند و یا نفت و متابع ملتها را غارت کند که این همان استکباری است که ما با آن خصومت داریم و علیه آن شعار می‌دهیم.

ایشان در بیان سابقه خصومت آمریکا با ملت ایران گفتند: پس از مشروطه برای حدود ۴۰ سال، ایران یا درگیر هرج و مرج و آشفتگی بود یا با دست‌اندازی دولت‌های بیگانه و یا استبداد خشن و دیکتاتوری بی‌رحم رضاخان مواجه بود تا اینکه در حدود سال ۱۳۲۹ به لطف خدا، دولت ملی مصدق در کشور روی کار آمد که در مقابل انگلیسی‌ها ایستاد و توانست نفت کشور را که تقریباً مفت در اختیار آنها بود ملی کند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به توطئه‌های انگلیس و همراهان آن برای از کار انداختن دولت مصدق، ساده‌اندیشی و غفلت او در کمک خواستن از آمریکا برای رهایی از شرّ انگلیس را یادآور شدند و افزودند: آمریکایی‌ها به مصدق لبخند زدند اما از پشت با همدستی انگلیسی‌ها کودتا راه انداختند و با ساقط کردن دولت ملی، شاه فراری را به ایران بازگرداندند.

ایشان سرنگونی دولت ملی را ضربه‌ای سخت به ملت ایران خواندند و افزودند: ملت ما، آمریکا و خوی استکباری و خطر آن را با کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شناخت و پس از کودتا و بازگشت شاه نیز ۲۵ سال دیکتاتوری سخت و خشن محمدرضا با پشتیبانی و کمک آمریکا تداوم یافت.

رهبر انقلاب نخستین مواجهه آمریکا با انقلاب اسلامی را مصوبه خصمانه مجلس سنای آمریکا خواندند و با اشاره به برانگیخته شدن خشم عمومی از راه دادن محمدرضا به آمریکا افزودند: ملت ایران احساس کرد که آمریکایی‌ها با ساکن کردن محمدرضا در آنجا در پی تکرار کودتای ۲۸ مرداد و زمینه‌سازی برای بازگرداندن او به ایران هستند بنابراین خشمگین به خیابان‌ها آمدند که بخشی از تظاهرات و حرکت مردمی با حضور دانشجویان متجر به تسخیر سفارت آمریکا شد.

ایشان قصد اولیه دانشجویان را حضور دو سه روزه در سفارت و صرفاً اعمکاس خشم مردم ایران به دنیا خواندند و خاطرنشان کردند: اما دانشجویان استادی در سفارت یافتند که نشان داد عمق قضیه فراتر از تصورات و سفارت آمریکا مرکز توطئه و نقشه‌کشی برای نابودی انقلاب است.

رهبر انقلاب با اشاره به کار معمول سفارتخانه‌ها در دنیا یعنی جمع‌آوری اطلاعات و انتقال آن به کشورهای خود، گفتند: مسئله سفارت آمریکا جمع‌آوری اطلاعات نبود بلکه با تشکیل اتاق توطئه، در پی سازماندهی بازماندگان رژیم قبل، برخی افراد ارتش و دیگران برای اقدام علیه انقلاب بود که دانشجویان با فهم این مسئله، سفارت را در تصرف خود باقی نگه داشتند.

ایشان تفسیر حادثه تسخیر سفارت به عنوان مبدأ مشکلات آمریکا و ایران را دقیق ندانستند و خاطرنشان کردند: مشکل ما با آمریکا از ۲۸ مرداد ۳۲ آغاز شد و نه ۱۳ آبان ۵۸. بعلاوه، تسخیر سفارت باعث کشف توطئه و خطری بزرگ علیه انقلاب شد که دانشجویان با انجام این کار مهم و کنار هم گذاشتن اسناد توانستند ماهیت آن توطئه را افاش کنند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای علت اصلی دشمنی‌ها و توطئه‌های گوناگون علیه انقلاب را خارج شدن طعمه‌ای شیرین از گلوی آمریکا و قطع تسلط آمریکا بر متابع ایران خواندند و گفتند: آنها حاضر نبودند به آسانی از ایران دست بکشند بنابراین از همان ابتدا تحریکات خود را نه فقط علیه جمهوری اسلامی بلکه علیه ملت ایران آغاز کردند. ایشان خصومت‌ورزی مستمر آمریکا علیه ملت ایران را در طول سالهای پس از انقلاب، نشانه حقانیت فرمایش امام بزرگوار مبنی بر اینکه «هر چه فریاد دارید بر سر آمریکا بکشید» دانستند و افزودند: دشمنی آنها صرفاً زیانی نبود و هر چه توانستند از تحریم، توطئه، کمک به دشمنان ذاتی جمهوری اسلامی، تحریک صدام برای حمله به ایرانو کمک همه‌جانبه به او، ساقط کردن هواپیمای مسافری ایران با ۳۰۰ سرنشین، جنگ تبلیغاتی و حمله مستقیم نظامی برای ضربه زدن به متافع ملت ایران انجام دادند چرا که ذات استکباری آمریکا با ذات استقلال‌طلبانه انقلاب اسلامی سازگار نبود و اختلاف آمریکا و جمهوری اسلامی نه یک اختلاف تاکتیکی و موردی، بلکه اختلافی ذاتی است.

رهبر انقلاب اظهارات افرادی که سردادن شعار «مرگ بر آمریکا» را علت خصومت آمریکا با ملت ایران می‌دانند، وارونه‌نویسی تاریخ خواندند و افزودند: این شعار مسئله‌ای نیست که آمریکا بخاطر آن اینگونه با ملت ما معارضه کند. مسئله آمریکا با جمهوری اسلامی، ناسازگاری ذاتی و تقابل متافع است.

ایشان با اشاره به سؤال برخی افراد مبنی بر اینکه «ما در برابر آمریکا تسلیم نشدیم اما آیا تا پد هم با آن رابطه نخواهیم داشت»، گفتند: اولاً ذات استکباری آمریکا چیزی جز تسلیم را قبول نمی‌کند که این را همه رؤسای جمهور آمریکا می‌خواستند اما به زبان نمی‌آوردند ولی رئیس‌جمهور فعلی آن را به زبان آورد و در واقع باطن آمریکا را لو داد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای توقع تسلیم ملت ایران با این سطح از توانایی، ثروت، سابقه فکری و معرفتی و جوانان هوشیار و پر انگیزه را امری بی‌معنی خواندند و گفتند: در خصوص آینده دور نمی‌توان حدس زد اما در حال حاضر همه بدانند که علاج بسیاری از مشکلات در قوی شدن است.

ایشان با تأکید بر اینکه کشور را باید قوی کرد، افزودند: دولت در بخش‌های مختلف مربوط به خود، نیروهای مسلح در امور نظامی و جوانان در امر تحصیل و کار علمی کار را با قوت انجام دهند. چرا که اگر کشور قوی شود و دشمن احساس کند که نه تنها سودی از برخورد با این ملت قوی نخواهد برد بلکه ضرر خواهد کرد، قطعاً کشور مصونیت خواهد یافت. بنابراین قوت نظامی، علمی، مدیریتی و انگیزه بخصوص قوت روحیه جوانان لازم است.

رهبر انقلاب در خصوص برخی اظهارات آمریکایی‌ها مبنی بر تمایل به همکاری با ایران، تأکید کردند: همکاری با ایران با همکاری و کمک آمریکا به رژیم صهیونی ملعون سازگار نیست.

ایشان استمرار کمک و پشتیبانی و حمایت آمریکا از رژیم صهیونیستی با وجود مفتضح و محکوم شدن این رژیم در افکار عمومی دنیا را با درخواست همکاری از ایران بی‌معنی و غیرقابل قبول خواندند و افزودند: اگر آمریکا به کلی پشتیبانی از رژیم صهیونیستی را کنار بگذارد، پایگاههای نظامی خود را از منطقه جمع کند و دخالت‌هایش را کنار بگذارد، این مسئله قابل بررسی است که البته این مربوط به اکنون و آینده نزدیک نیست.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخش پایانی سخنانشان، جوانان را به معرفت‌افزایی و اطلاع‌یابی از مسائل اساسی سیاسی امروز، دیروز و فردای کشور با تشکیل حلقه‌های معرفتی و بررسی حوادث تلخ و شیرین توصیه کردند و گفتند: علم باید در کشور پیشرفت کند. چند سال قبل، حرکت و پیشرفت علمی ما خیلی خوب بود اما قدری افت کرده است که مسئولان دانشگاهها، محققان و دانشجویان نباید بگذارند سرعت علمی کشور افت کند.

ایشان با تأکید بر پیشرفت قدرت نظامی کشور گفتند: بخش نظامی، به توفیق الهی شب و روز در حال کار و پیشرفت است و از این هم جلوتر خواهد رفت تا نشان دهد، ملت ایران ملتی قوی است که هیچ قدرتی نمی‌تواند آن را تسلیم کند و به زانو درآورد.

رهبر انقلاب همچنین در این دیدار به مناسبت ذکر نام حضرت زهرا س و حضرت زینب س ، جوانان را به پیروی عملی از این قله‌های درخشان توصیه کردند و گفتند: اطرافیان خود را به توجه و درس‌آموزی از سلوک این بزرگواران تشویق کنید.

حضرت ایت الله خامنه ای نمازِ مطلوب بندگان صالح خدا، در نظر گرفتن حجاب به عنوان مسئله‌ای دینی و زهرایی و زینبی، انس با قرآن و قرائت روزانه آن و حفظ ارتباط با معنویات را برای جوانان ضروری دانستند و افزودند: در این روزگار پر مسئله، جوان ما در صورتی می‌تواند به معنای واقعی کلمه «مرگ بر آمریکا» بگوید و در برابر قدرت و تشر فرعون‌های زمان بایستد که از لحاظ درونی و دینی و اعتقاد و اتکاء به قدرت الهی، قوی باشد.

رهبر انقلاب استمرار ارتباط قلبی جوانان با پروردگار را موجب تداوم پیشرفت‌های کشور و افزایش توان مقابله با دشمنان خواندند.

اولویت مجلس، تأمین معیشت بر اساس برنامه هفتم است

رئیس مجلس شورای اسلامی با تاکید بر ضرورت اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی در آبان، گفت: این طرح حتی اگر قرار باشد در شروع کار صرفا برای ۳ دهک پایین جامعه اجرا شود، باید منابع آن تامین شود.

به گزارش پیام آشنا، محمدباقر قالیباف رئیس قوه مقننه در جلسه شورای هماهنگی مجلس شورای اسلامی که دیروز (دوشنبه، ۱۲ آبان ماه ۱۴۰۴) با حضور رؤسای کمیسیون‌های تخصصی، اعضای هیئت رئیسه مجلس و معاونان قوه مقننه در بهارستان برگزار شد، با بیان اینکه هدررفت‌هایی که در مسیر درآمدزایی برای کشور داریم، ما را با التئلاتی مواجه کرده است، گفت: ما تمام تلاش خود را داریم تا لولوپت‌هایی را که قانون برنامه هفتم برای کشور مشخص کرده است، دنبال کنیم. قالیباف در ادامه با بیان اینکه ما به دنبال ارائه یارانه‌های پرداختی به انتهای زنجیره یعنی مصرف کنندگان هستیم، گفت: بر این اساس، به دنبال اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی هستیم که آن را از مجلس یازدهم پیگیری کردیم و معتقدیم برای اینکه انتهای زنجیره از یارانه بهره‌مند شود باید در قالب کالا آن را دریافت کند. رئیس قوه مقننه اظهار کرد: ما برای اصلاح روند پای کار ایستادیم و حتماً باید این طرح در آبان ماه اجرا شود، حتی اگر در مرحله اول صرفاً به ۳ دهک پایین جامعه داده شود و سپس با فاصله زمانی کوتاه برای همه ۷ دهک اجرایی شود، همچنین منابع اعتباری مورد نیاز آن نیز باید مشخص و تأمین شود.

وی در ادامه با اشاره به نحوه نظارت بر اجرای قانون برنامه هفتم پیشرفت و بررسی گزارش عملکرد دولت در اجرای این قانون طی سال نخست، گفت: قرار است در جریان برنامه هفتم، رویکرد نظارتی پیشینی را در پیش گیریم و مانند سایر قوانین برنامه، این نظارت را به سال پایانی موکول نمی‌کنیم، چرا که قرار است دولت لوایح بودجه سنواتی را بر اساس قانون برنامه هفتم ارائه کند.